

شانۆکارانی عێراق و علوجە کانی سەحاف لە ئە ئمانیا*

- ئەنومەر قادر رهشید -

لە رۆژانی 19 بۆ 26 ی تشرینی یەكەمی 2003 فستیڤالیکی شانۆیی لە شاری (میولهایم ئەن دیر روهر) **Mülheim an der Ruhr** سازکرا که تایبەتە بۆ تیپە عەرەبەبەکانی سەر بە وەزارەتەکانی رۆشنبیری و ئێران، دیارە جیی ئۆپەزیسیۆنی تیا دا نایبیتەو.

هەموو سالیکی لەلایەن رۆبیرتۆ جیولی (Roberto Ciulli) ی سەرپەرشتیاری فستیڤالە کەو و تیپکی علوجی سەدامی بانگهێش کراوە، ریگا نە دراوە لە کاتی گفتوگۆشدا کەس رەخنە لە و رژیمة خویناویە بگرئ.

بەلام ئەمسال سەرۆکە کە بیان لە گەل جرجدا تەراتین دەکا و، ناچار بوون هونەر مەندانانە دۆراو بانگهێش بکەن. لە ناو ئەوانیشدا سێ هونەر مەندی کوردیان تیا بوو (نوسەری بە ناو بانگ محیدین زەنگەنە و هونەر مەند ئەحمەد سالار و هونەر مەند گەزیزە عومەر)، بیجگە لە هەندئ لە هونەر مەندانانە عەرەب وە ک (جە عفر ئەلسەعدی و عەزیز خەيون و هونەر مەندی بەرە چەلەک کورد خەلیل شەوقی و... هتد).

هاتنی ئەو هونەر مەندانە بە هەموو پیوهریک کارێکی چاک بوو، بە لایەنی کەمەو و چەند شانۆیەکی عەرەبی و بیانان بینی، گەرچی ئەو هەندەش سەرکەوتوو نەبوون و بەرای خودی هونەر مەندان رادەیی هونەریان نزم بوون، دیارە هۆیە کەشی دەگەریتەو و بۆ باگهێشکردنی هونەر مەندانان سەر بە رژیمة کان. تا ئێرە مەسەلە کە ئاساییە، بەلام ئەو هی ئاسایی نییە ئەو هیە هەر یەکی لە هونەر مەندان (ئەحمەد سالار و گەزیزە) دوو دەعوەت نامەیان ئاراستەیی تیپی [Theater an der Ruhr] کە رۆبیرتۆ جیولی سەرپەرشتی دەکات کردبوو بۆ سەردانی هەردوو هەریمی سلیمانی و هەولیز، بی ئەو هی بزائن جیولی کینیە و بی ئەو هی پرسیک بەو کوردانەیی هەندەران بکەن و بزائن ئایا ئەو تیپە شایستەیی ئەو هەن پارەیی کوردستانیان بۆ سەرف بکرئ؟؟.

رۆبیرتۆ جیولی بە رەگەز ئیتالیە و وە ک عەشیرە تیش خەلکی عۆجە نییە، بەلام لە **عبد الباری عطوان** زیاتر بەرگری لە رژیمة کەیی بە عەسی رووخا و کردو و ئیستاش وا دەزانی دواي ئەو رژیمة بۆگەنە عێراق نەماو و هونەر و رۆشنبیری دواي نەخویندەوارەکانی بە عەس ناکەویتەو و سەرپێ، لێرەدا دەمەوئ هەندئ لایەنی کاراکتەری جیولی (لەروانگەیی و تەکانی خۆیەو) بخەینە روو.

سالەهای سالە ئەو گرووپە فستیڤال چێدە کەن و تا ئەمسال بیریان نەکەوتۆتەو و کورد بانگهێش بکەن و ئەمسالی، وە ک عێراقی بانگهێش کراون نە ک کورد.

سالیکی پێش رووخاندنی رژیمة خویناویە کەیی سەدام، جیولی و تیپە کەیی سەردانی پایتەختی بە عەسیان کردوو و زۆر بە شانازیەو و باسی ئەو دەکات، بە وەزیری رۆشنبیری (یوسف حومادی) و توو، جەنابی وەزیر لەو دەهچئ هونەر مەندان زۆر لیتان بترسن (نووقتە، سەری دێر). لە لایەکی ترەو و باسی خۆروو تکرندەو هی ماریا نۆیمان دەکا لە سەر شانۆ، چۆن (ئەلدولەیمی) کە موخابەر اتە و لە وەزارەتەو و تەرخان کراو بۆ چاودێری کردنی ئەو گرووپە، فەرموو یەتی ئەم خۆ روو تکرندەو هیە بۆمبایە ک بوو لە رۆشنبیری عێراقیدا تەقانتانەو (ئاو).

پینچ رۆژ پێش داڕمانی پەیکەرە کەیی سەدامی خوینرێژ (لە 4 نیسانی 2003) و توو یێژکی لە گەل رۆژنامەیی فرایتاگ Freitag دا کردوو بە ئاشکرا بەرگری لەو رژیمة خویناویە دەکا و دەلئ ئیمة کە مەترخە میمان کردوو کە دوو ملیۆن کەسمان نە برد بۆ عێراق و بەرگریمان لە ماف و ژيانی ئەو خەلکە نە کرد.

دهلئى : عىراق سىمبۆلى جيهانى عەرەبىيە و عىراق خاوهنى گەرەترىن كىتبخانه يە و عىراق ناوهندى رۆشنىبىرىيە و ھەموو عەرەب بە دىناوہ دەبەستىتەوہ(دېقەتى ئەو ژەھرە بدن چۆن رۆژىم دەبەستىتەوہ بە كۆلتور و مافى مرقۇقەوہ).

ھەر و ھا دەلئى : سەيركەن ئەوانەى كە دەيانەوئى لەپال عىراقدا بچەنگن چۆن رۆژ لەدواى رۆژ لە زياد بووندان ، چۆنكە سەدام تەنيا كەسە كە بوئرانە ئىسرائىلى بۆردومان كردوہ . پاشان ھىرشىكى بازارپانە دەكاتە سەر سەرۆكى و لاتە يەكگرتوہەكان و باوكى و ، بە نەخۆشى دەروونى و بەدمەست و چەتە ناويان دەبا و ، ھىرش كردنە سەر عىراق دەگىرپتەوہ بۆ ھەلمەتى خاچ دژى ئىسلام . ھەر لەو رۆژنامە يەدا قەسەى وا دەكا كە رووى مەجلىسيان نىيە و مەگەر ھەر لە يەكئىكى وەك جيولى بوەشيتەوہ . بە ھەر حال ئەو ھەندە بەسە بۆ ناسىنى جيولى و بە پىويستى نازانم ھەموو راو بۆچوونەكانى دەستىشان بكەم و كاتى ئىوہشى پئى بكوژم ، لە راستىدا زۆر زياتر ھەيە لەسەر ئەو كەسە بوئرى ، ئامادەم لە فرسەتئىكى تردا ، بەبەلگەى زياترەوہ ، بگەرپتەوہ سەر ئەو باسە .

رۆژى يەكشەممەش كە تەرخان كرابوو بۆ گەفتوگۆ لەسەر شانۆى عىراقى (بەداخەوہ ئەو رۆژە مامۆستا ئەحمەدسالار ئامادە نەبوو ، ھەرچەندە مامۆستا محىدەدين زەنگەنە تەكلى ئامادەبوونى كردبوو بەو نيازەى لە دانىشتنەكاندا باسى شانۆى كوردىش بكوئى) . لەو دانىشتنەكاندا داوا لە ھونەرمانەدانى عىراقى كرا كە داواكارىيەكانى خۆيان بخەنە روو ، ئەوانىش مانئىستايەكيان ئامادە كردبوو ، ھەموو گىروگرفت و رۆي چارەسەرى كۆسپەكانيان دەستىشان كردبوو . بەلام جيولى زۆر بئى ئەدەبانە باسى لەو ھەركرد گوايە ئىستا شتئىكى نىيە ناوى عىراق يان شانۆى عىراقى بئىت (ديارە مەبەستى دواى دەسەلتاى رۆژىمى نەخوئىندەواران بوو) پاشان ھىنايەوہ سەر ئەو پارەيەى ئەلمانيا لە مەدرىد بۆ عىراقى تەرخان كردوہ و بەشىوہيەكى زۆر ناشىرىن و ھەلمامى ئەوانەى داىوہ كە پارەكەيان بە كەم زانىوہ(ھەرچەندە جيولى خۆيشى لە بنەرەتدا ئىتالىيە نەك ئەلمان) ئەو ھەندەى باسى پارەو يارمەتى كرد تا ھونەرمانەند خەليل شەوقى لئى ھاتە جواب و وتى : ئىمە ھونەرمانەندىن و ھاتووين بۆ گەفت و گوئى ھونەرى و ئەگەر بمانزانايە باس باسى پارەيە ، ژمىريارمان دەنارد و ھونەرمانەندان نەدەھاتىن .

لە راستىدا باسى جيولى و تىپەكەى زۆر درئژە دەكئىشى و ئەو ھى من لئىرەدا مەبەستە پارەى كوردستانە كە بۆ خەلكئىكى سەرف دەكەن ئەگەر دوژمنى كوردىش نەبن ئەو بە دلئىيايەوہ دۆستى نين . ئايا نەدەكرا لەجياتى كەسئىكى وا دۆستئىكى دئىرىنى كوردى وەك (داريوؤفۆ) ى ھەلگىرى خەلتاى نۆبلى ، يان دەيان شانۆكارى بە ناويانگ و دۆستانى نەتەوہ كەمان بانگھئىشى كوردستان بكوئى .

ھەر لئىرەدا دەمەوئى رووى دەم بەكەمە ھونەرمانەندى گەرەى نەتەوہ كەمان (ئەحمەدسالار) و دلئىياى بەكەم لەو ھى ئەگەر لە جيولى ھونەرمانەندتر نەبئت ئەو لە ھىچ حالەتئىدا لەو كەمتر نىيە و ئومئىدەوارم خۆ بەكەمزانىنى سىياسەتمەداران نەبئتە پەتا و ھونەرمانەندانىش بگريتەوہ .

بۆيە رووى ناز دەكەمە ھەموو دلئىوزانى نەتەوہ كەمان كە لەمەو دوا ھەنگاوئىكى وا دەنرى و لاىەنئىك بانگھئىش دەكرئتە كوردستان ، بەرلەوہ بزانئى كئىن و ، كورد چۆن دەناسن و ھەر بەو پئىوہرەش رىزيان لئى بگيرئ .

ئەم نووسىنەشم بەو نيازە نووسيوہ كە گەلەكەمان بزانن چ كەلەپياوئىك بانگھئىش كراوہو ، ھەموانىش دەزانن كە كورد گرفتارى ھەلپەرستانە و ، پئىويستى نىيە لەلىستى مەزنى ھەلپەرستان ناوئىكى ترىش زياد بكا .

تئىبىنى :

ماوہيەكى كەم نىيە كە ئەم بابەتە و بابەتئىكى ترىشم بۆ رۆژنامەى ھاوالاتى ناردوہ و ئاگادارىشم كردون

که ئه گەر له گه‌ڵ خواستیاندا یه‌ک ناگریتته‌وه، له‌بلاونه‌کردنه‌وه‌ی ئاگادارم بکه‌نه‌وه به‌و نیازه‌ی له‌ چیه‌کی دی‌ بلاویان بکه‌مه‌وه، به‌لام به‌داخه‌وه وه‌ک نه‌ریتیه‌کی رۆژنامه‌گه‌ری کوردی، هه‌قیان به‌خۆیاندا، مه‌سه‌له‌که بکه‌ن به‌قوربانی رووداوه‌کانی خۆسووتانن و ته‌لاق و رووخانی دیواریه‌ک و گیرانی زی‌رایه‌ک.. هه‌رچه‌نده من نامه‌وه‌ی له‌و مه‌سه‌لانه‌ که‌م بکه‌مه‌وه و، ناشمه‌وه‌ی هه‌قی بلاوکردنه‌وه‌ی بلاونه‌کردنه‌وه‌ی بابه‌تیه‌ک له‌ به‌رپرسیارانیه‌ی رۆژنامه‌که زه‌وت بکه‌م، به‌لام وه‌ک ره‌وشته‌یه‌کی شارستانی ده‌بوو وه‌لامیه‌ک بده‌نه‌وه، به‌هه‌رحاله‌ ئه‌و مه‌سه‌له‌یه هیه‌چ له‌ ریزم که‌م ناکاته‌وه بۆ رۆژنامه‌که‌وه، ئومیده‌وارم هه‌ندێ کراره‌تر مامه‌له‌ له‌گه‌ڵ بابه‌تی خه‌لکی بکه‌ن و ریز له‌ ماندوبوونی نووسه‌ران بکه‌ن.

-ئهمانیا-

anwar@anwarkadir.de